

## Plutarchs Lykurg-biografi

*Også den græske historiker Plutarch skrev om den særlige spartanske sam-fundsindretning. Plutarch levede fra ca. 45-120 e.v.t., men var belæst i græsk historieskrivning fra 300-tallet f.v.t. En række af disse kilder er nu gået tabt, så det er i høj grad ud fra Plutarchs beskrivelser, at eftertidens opfattelse af Sparta er blevet formet. Følgende tekst er et uddrag af Plutarchs biografi om den mytiske spartanske lovgiver, Lykurg.*

### **Plutarchs Lykurg, 13.1, 14.2, 16.1-16.3, 22.1-22.2, 24.1**

Lykurg skrev ikke sine love ned, faktisk er en af de såkaldte rhetraer<sup>1</sup> et forbud mod dette. Det vigtigste og det, som mest befordrede en lykkelig og god bystat, det troede han burde indprentes borgerne i opdragelsen, for at det på den måde kunne blive urokkeligt og fast hos dem. Han anså nemlig den gode vilje for en langt stærkere binding til det at leve rigtigt end tvang, og denne vilje kunne kun bibringes de unge ved opdragelse. Lykurg anså opdragelse for at være en lovgivers største og skønneste værk.

(...)

Han søgte at hærde de unge pigers legemer ved løb og brydning, ved diskos- og spydkast, for at den frugt, der var avlet i et stærkt legeme, des kraftfuldere kunne vokse og trives, og at mødrene selv med styrke kunne overvinde graviditeten og let udholde fødselssmerterne. Han lod ikke pigerne være sarte og ømskindede, men vænnede dem til i lige så høj grad som unge mænd at gå nøgne i procession og synge og danse ved fester, mens de unge mænd så på.

(...)

Det tilkom ikke faderen at opdrage sit barn, men så snart det var født, måtte han bringe det hen til et sted, det såkaldte Lesche<sup>2</sup>, hvor de ældste fra triberne<sup>3</sup> sad samlede.

Disse undersøgte barnet; var det stærkt og velskabt, befalede de, at

1 Rhetraer: ”erklæringer”, mundtlige traditioner, der fungerede som en slags ”forfatning” for Sparta.

2 Lesche: samlings-/mødested.

3 Triber: Sparta var inddelt i en række ”klaner”

det skulle opdrages og anviste det en jordlod af de nitusinde; var det derimod svagt og vanskabt, lod de det straks kaste i det såkaldte apothecae, en afgrund ved Taygetosbjerget, da man troede, at et barn, som ikke straks efter fødslen havde et stærkt og velskabt legeme, kun ville leve til byrde for sig selv og andre. Af den årsag vaskede konerne ikke børnene i vand, men i vin for at prøve deres legemes konstitution; man siger nemlig, at epileptiske og ellers sygelige børn bliver afmægtige og besvimer ved dette vinbad, men at de sunde derimod hærdes og styrkes ved det.

Også ammerne viste megen omhu og kunst i at passe børnene. De opdrog dem uden at bruge svøb, for derved at gøre deres lemmer og hele væsen frit og utvungent. De vænnede børnene til ikke at ækles ved nogen spise, ikke være kræsne, ikke være bange for at være i mørke eller alene, ikke være uartige, egensindige eller græde. Det er grunden til, at nogle fra andre bystater sædvanligvis har købt spartanske ammer til deres børn, f.eks. siges Amykla, som opdrog Alkibiades<sup>1</sup> (4), at have været fra Lakadaimon.

(...)

(...) I krigstid var de unge for en stor del fritagne for den strenge disciplin, hvori de ellers blev holdt; man forhindrede dem ikke i at pynte deres hår og deres klæder og pudse deres våben, og man så gerne, at de unge ligesom modige heste var vilde og fyrige til striden.

(...)

Deres øvelser i krig var ikke så anstrengende, leveformen ikke så streng, og de behøvede ikke at aflægge så nøjagtigt regnskab, så de var de eneste mennesker, for hvem krigen selv var en slags hvile i deres øvelser til krig. Når de var opstillet i falanks og stod over for fjenden, ofrede kongen en ged, lod alle bekranse sig og befalede fløjtespilleren at spille; selv begyndte kongen at istemme en hymne til Kastor<sup>2</sup> (5) og derefter at synge en march. Det var virkelig et højtideligt og frygteligt syn at se dem komme marcherende efter fløjts takt, uden åbning i falanksen, og uforfærdede med en rolig optimisme og under sang gå faren i møde.

(...)

- 1 Alkibiades: athensk politiker og strateg (ca. 450-404 f.v.t.). Samarbejdede med spartanerne i en periode under Den peloponnesiske krig.
- 2 Kastor: mytisk helt.

Indtil de var voksne, var de unge underkastet opdragelse; for ingen havde tilladelse til at leve, som han selv ville, men i krigen som i byen havde de en bestemt leveform, og enhver levede med den overbevisning, at han ikke tilhørte sig selv, men bystaten.

Overhovedet vænnede Lykurg sine borgere til hverken at ønske eller tro, at de levede for sig selv, men at de i lighed med bierne måtte arbejde til fælles bedste, holde sig samlet og forenet omkring deres konge og af entusiasme og ærekærlighed næsten forglemme sig selv og opofre sig helt for deres by.

Fra: Lars Hastrup: "Sparta". Akademisk Forlag, 1990, s. 146-147, 149-150.

---